

**ASISTENȚĂ SOCIALĂ
FĂRĂ ASISTENȚI SOCIALI?**

Florin Lazăr
Asistență socială fără asistenți sociali?

Copyright © Colegiul Național al Asistenților Sociali din România
Comisia de Cercetare în Asistență Socială
Copyright © Florin Lazăr
Copyright © TRITONIC 2015 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București
e-mail: editura@triton.ro
www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut
în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAZĂR, FLORIN

Asistență socială fără asistenți sociali? / Florin Lazăr
Tritonic, 2015
ISBN: 978-606-749-086-2

Coperta: ALEXANDRA BARDAN
Redactor: BOGDAN HRIB
Tehnoredactor: DAN MUȘA
Comanda nr. 68 / noiembrie 2015
Bun de tipar: noiembrie 2015
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

COLEGIUL NAȚIONAL AL ASISTENȚILOR SOCIALI DIN ROMÂNIA
COMISIA DE CERCETARE ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Florin Lazăr

ASISTENȚĂ SOCIALĂ FĂRĂ ASISTENȚI SOCIALI?

t...
TRITONIC

Cuprins

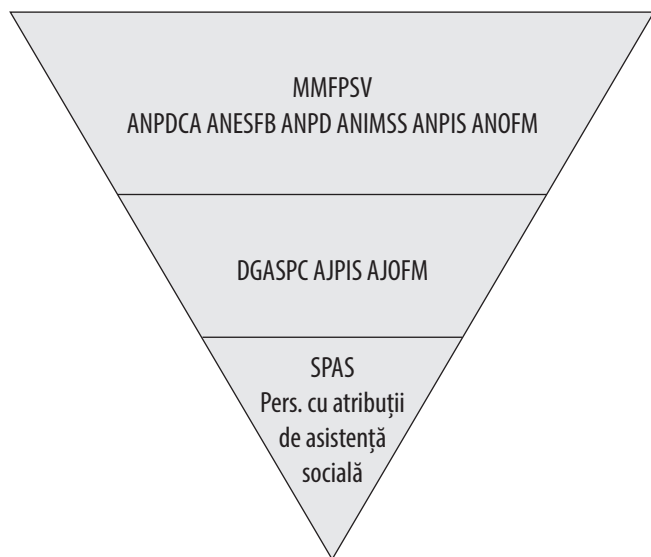
Context	7
Metodologia cercetării	11
Rezultate	13
Acoperirea cu personal a SPAS-urilor	13
Funcțiile ocupate de angajații din SPAS-uri	16
Domeniul studiilor absolvite de angajații SPAS	18
Concluzii	23
Referințe bibliografice	29

Context¹

Pentru a veni în întâmpinarea problemelor sociale, asistența socială din România este structurată pentru a oferi beneficii de asistență socială în bani sau în natură și servicii sociale. Principala instituție centrală responsabilă de organizarea, planificarea, monitorizarea acestora este Ministerul Muncii cu agențiile subordonate sau aflate în coordonare (ex. beneficiile de asistență socială sunt gestionate de Agenția Națională de Plăți și Inspecție Socială). Din punct de vedere instituțional, structura sistemului de asistență socială din România arată precum o piramidă cu vârful în jos (vezi figura de mai jos) cu multe instituții la nivel central și județean și foarte puține la nivel local. În loc ca ierarhia să fie inversă, și la baza sistemului de asistență socială să se afle servicii și instituții necesare pentru categoriile de beneficiari, constatăm că în realitate acestea lipsesc, piramida fiind supradimensionată la vârf.

¹ Acest raport a apărut cu acordul CNASR în cadrul unui capitol intitulat „Asistență socială fără asistenți socială la nivel local?” din cartea „Patimile asistenței sociale din România” aflată în curs de publicare la editura Tritonic.

Fig. 1 – Structura sistemului de asistență socială din România – central, județean, local

Legendă:

- MMFPSV: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
- ANPDCA: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopții
- ANESFB: Autoritatea Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați
- ANIMSS: Agenția Națională pentru Inspectia Muncii și Securitate Socială
- ANPD: Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități
- ANPIS: Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială
- ANOFM: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- DGASPC: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
- AJPIS: Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială
- SPAS: Serviciul Public de Asistență Socială

Aplicarea diferitelor reglementări la nivel local revine persoanelor cu atribuții de asistență socială și celor din serviciile publice de asistență socială (SPAS). În aceste condiții, în Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (2015-2020) se precizează că „Peste o treime din localitățile rurale și zece procente din orașele mici nu dispun de servicii publice de asistență socială” (Strategie, pag. 42), în timp ce cheltuielile pentru servicii sociale nu reprezintă mai mult de 0,6% din PIB (Strategie, pag. 46), sau 0,63% din cheltuielile Ministerului Muncii cu asistența socială în primul semestru din 2015 (MMFPSPV, 2015). Spre exemplu în 2014 un recensământ al SPAS-urilor (care a inclus 3.140 de primării în total) realizat de Banca Mondială și citat în Strategie a evidențiat că: **38% din localitățile din mediul rural și 9% din cele din orașele foarte mici (max. 10.000 locuitori) nu aveau înființate SPAS-uri, deși încă din 2011 legea 292 a asistenței sociale prevede ca TOATE localitățile să aibă astfel de servicii!** Același document precizează că **în mediul rural numărul mediu de angajați ai SPAS-urilor era de 1,3 angajați, iar în mediul urban de 9,7 (orașe până în 50.000 locuitori)** cu mari variații în funcție de mărimea localității. De asemenea, **în mediul rural 31% dintre SPAS-urile existente aveau cel puțin 1 asistent social profesionist (nu se precizează care este definiția!), iar în mediul urban procentul crește la 60%**. Deficitul de personal în SPAS-uri era estimat pentru mediul rural și orașele de până în 50.000 de locuitori la 2.300 – 3.600 de persoane (Strategie, pag. 49), iar per total în sistemul de asistență socială la 11.000 de persoane (la final de 2012). Strategia propune pentru perioada următoare diferite acțiuni pentru creșterea profesionalizării serviciilor sociale, dintre care enumerăm: înființarea SPAS-urilor în toate localitățile, cel puțin o persoană angajată pentru a oferi servicii directe, susținerea finanțării acestor servicii, etc.

Anterior, unele măsuri au fost avute în vedere și în Strategia în domeniul protecției copilului 2014-2020, propunându-se ca în fiecare localitate să existe cel puțin o persoană angajată pe domeniul protecției copilului, crearea unor servicii sociale de bază/minimale pentru copii, dezvoltarea SPAS-urilor sau oferirea de servicii integrate (sociale, de educație, de sănătate), etc. Astfel de propuneri au mai existat în documente strategice, dar fără a avea un impact direct vizibil. Ordinul 1313/2011 care cuprinde planul de acțiune al Strategiei naționale de reformă în domeniul asistenței sociale prevedea la obiectivul general: 6. „Îmbunătățirea calității resurselor umane din sistem (cu componente cantitativă și calitativă)” propunând angajarea de asistenți sociali/personal calificat corespunzător în SPAS, existând și o țintă pentru perioada 2011-2013 ca 50% dintre angajații din SPAS să fie asistenți sociali/persoane calificate corespunzător. În acest sens era propusă realizarea unui studiu de evaluare a resurselor umane din sistemul de asistență socială. Responsabilitatea atingerii acestor ținte a revenit Ministerului Muncii și autorităților administrației publice locale. Mai general, legea 466/2004 privind statutul profesiei de asistent social prevedea ca în termen de 5 ani (până la final de 2009 adică) toți cei care nu dețineau calificare de asistent social să urmeze sau să se înscrie la o facultate de profil. Legea 292/2011 a asistenței sociale prevede la art.47. al.1 că „Evaluarea initiala si planul de interventie sunt realizate de asistentul social sau, in lipsa acestuia, de personalul cu competente in domeniul asistentei sociale din cadrul serviciului public de asistenta sociala din subordinea autoritatilor administratiei publice locale”. Această prevedere lasă posibilitatea angajării unor persoane necalificate în asistență socială pentru activități specifice de asistență socială. Ținând cont de situația prezentată în Strategia în domeniul incluziunii sociale 2015-2020 este evident impactul acestor măsuri...

Metodologia cercetării

Cercetarea de față, pornind de la situația existentă a urmărit să documenteze situația studiilor personalului angajat la nivel local cu atribuții în sfera asistenței sociale.

În perioada septembrie 2014 – iunie 2015 CNASR a trimis adrese către prefecturile din țară solicitând date cu privire la studiile angajaților din Serviciile Publice de Asistență Socială (SPAS) din fiecare județ. În unele situații răspunsul a fost remis CNASR de către prefectură, iar în altele de primării. S-au primit date din 22 de județe, iar două dintre acestea (Galați și Bihor) nu au precizat localitatea/unitatea administrativ-teritorială pentru fiecare angajat. În total datele acoperă 1292 reprezentând 40.6% din totalul celor 3.181 primării existente în România în anul 2014 conform Institutului Național de Statistică.

În tabelul de mai jos este menționat numărul de unități administrativ-teritoriale (UAT) existente în anul 2014 în fiecare județ, numărul primăriilor pentru care există date și gradul de acoperire a UAT pentru fiecare dintre județe. Se observă că în aproape toate județele rata de răspuns este de peste 50%, în unele județe au fost incluse toate localitățile, în timp ce doar în Argeș informațiile primite acoperă mai puțin de jumătate din primării (39,2%). Datele pot fi considerate reprezentative la nivel național pentru situația de la nivel local.

Tabel 1 Rata de răspuns a unităților administrative-teritoriale pe județe

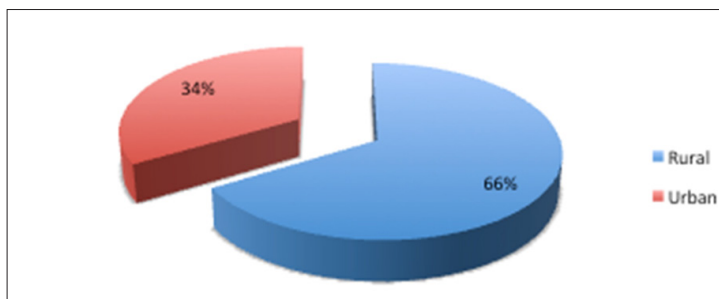
Județ	Nr. total UAT	Nr. UAT din cercetare	%
ALBA	78	56	71,8%
ARAD	78	54	69,2%
ARGES	102	40	39,2%
BIHOR	101	101	100,0%
BISTRITA-NASAUD	62	62	100,0%
BOTOSANI	78	78	100,0%
BRAILA	44	27	61,4%
CARAS-SEVERIN	77	50	64,9%
CLUJ	81	79	97,5%
COVASNA	45	34	75,6%
GALATI	65	65	100,0%
HARGHITA	67	65	97,0%
IALOMITA	66	66	100,0%
MEHEDINTI	66	37	56,1%
NEAMT	83	62	74,7%
OLT	112	112	100,0%
SATU MARE	65	39	60,0%
SALAJ	61	31	50,8%
SIBIU	64	62	96,9%
SUCEAVA	114	83	72,8%
VRANCEA	73	57	78,1%
GIURGIU	54	32	59,3%
Total	3181	1292	40,6%

Rezultate

Acoperirea cu personal a SPAS-urilor

Dintre localitățile incluse în cercetare, cea mai mare parte a personalului lucrează în mediul rural (66%), ceea ce reflectă preponderența (numerică a) comunelor (peste 2800 la nivel național) față de orașe (aproape 300) între unitățile administrativ-teritoriale din România. De asemenea, această distribuție confirmă existența unui număr mai mare de SPAS-uri în mediul rural (nu avem însă date cu privire la acoperirea pe medii de rezidență).

Fig. 2 – Distribuția pe medii a personalului angajat în SPAS-uri

Analizând însă datele cu privire la numărul de persoane care lucrează în SPAS în funcție de mediu, reiese o diferență semnificativă între mediul urban și cel rural, în mediul urban fiind de aproape 5 ori mai mulți angajați, față de mediul rural (5,75 față de 1,27).

Tabel 2 – Numar mediu de angajati ai SPAS per UAT și medii

	Număr mediu de angajați SPAS per UAT
Rural	1,27
Urban	5,75

La nivelul întregului eșantion se constată o variație importantă a numărului de angajați de la o singură persoană angajată (în majoritate fiind vorba de mediul rural, dar și în unele orașe mai mici) la 37 de angajați în municipiul Cluj-Napoca. Totuși media totală este mai mică de 2 (1,72) având în vedere numărul mare de SPAS-uri din mediul rural în total eșantion.

Tabel 3 – Numar mediu de angajati SPAS per UAT – total și variație

	N	Min.	Max.	Total	Media	Deviație standard	Varianță
Numar angajati SPAS per UAT	1119	1	37	1925	1,72	2,432	5,914

Aceleași date cu privire la numărul mediu de angajați pe localitate dezagregate la nivel de județ confirmă disparitățile constatate, nu doar urban-rural, dar și între județe. Astfel, întâlnim județe în care nici în mediul urban nici în cel rural numărul mediu de angajați nu este ridicat (ex. Sălaj, Brăila, Ialomița, Argeș), precum și altele în care SPAS-urile din mediul urban au mult mai mulți angajați (Ex. în Cluj, 15,67 față de 1,34). Satu Mare, Neamț, Caraș-Severin, Bistrița-Năsăud, Vrancea și Alba au în medie cel puțin 6 angajați în SPAS-urile din orașe, în timp ce Olt este județul cu cea mai mare medie a numărului de angajați în mediul rural (1,43), urmat de Harghita (1,42 angajați).

Tabel 4 – Numar mediu de angajati SPAS per UAT pe județe și medii

	Numar mediu angajati per UAT	
	Rural	Urban
Alba	1,20	6,00
Arad	1,11	5,40
Arges	1,13	3,00
Bihor	.	.
Bistrita Nasaud	1,29	6,75
Botosani	1,27	5,57
Braila	1,29	2,00
Caras Severin	1,02	7,17
Cluj	1,34	15,67
Covasna	1,33	4,00
Galati	.	.
Giurgiu	1,19	.
Harghita	1,42	4,75
Ialomita	1,17	2,71
Mehedinti	1,31	5,00
Neamt	1,38	7,00
Olt	1,43	6,25
Salaj	1,00	1,00
Satu Mare	1,25	8,00
Sibiu	1,22	5,64
Suceava	1,31	4,75
Vrancea	1,22	6,25

Vechimea în domeniu a angajaților SPAS este unul de mare, de aproape 10 ani, în mediul urban constatându-se o mai mare mobilitate a forței de muncă, pe când în mediul rural personalul este mai stabil, având astfel ceva mai multă experiență (9,57 ani în rural, față de 9,04 ani în urban).

Tabel 5 – Vechimea medie în ani a angajaților din SPAS pe medii

	Total	Rural	Urban
Vechimea in domeniul asistenței sociale	9,89	9,57	9,04

Funcțiile ocupate de angajații din SPAS-uri

În structura de personal a instituțiilor administrației publice din România sunt prevăzute diferite funcții pentru care condițiile de ocupare nu par să fie specifice în privința domeniului de formare, presupunând un anumit nivel al studiilor, dar nu și domeniul particular (de exemplu studii superioare de lungă durată, dar nu și în ce domeniu). Această ambiguitate legislativă și administrativă este prezentă și în SPAS-uri, permițând ca pentru activități specializate să fie angajate persoane care nu dețin formare în acel domeniu. Această realitate este evidentă când analizăm funcțiile deținute de cei care lucrează în SPAS-uri: aproape 80% dintre angajați sunt inspectori, referenți sau consilieri (uneori precizând-se „cu atribuții de asistență socială”, dar nu în majoritatea cazurilor), în timp ce la baza sistemului de asistență socială funcția de asistent social este deținută de o minoritate (9,4% în eșantionul nostru)! De asemenea, mai întâlnim persoane cu atribuții de asistență socială, secretari de primărie (în mediul rural) care au și atribuții de asistență socială, sau persoane cu funcții de conducere (ex. șef serviciu, director, coordonator, etc.). Curios este că în serviciile publice de asistență socială pot lucra și bibliotecarii...

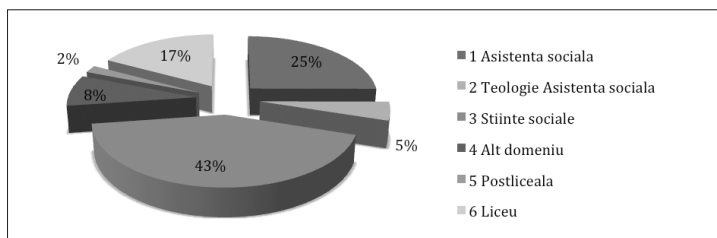
Funcția ocupată – pe categorii	N	% Valid
Asistent social	203	9,4
Inspector și inspector de specialitate	662	30,6
Consilier și consilier principal/superior (cu atribuții de asistență socială)	594	27,4
Referent (referent social, cu atrib. de as, referent romi, referent stare civilă, referent agricol, referent bibliotecar, referent principal, referent de specialitate)	448	20,7
Asistent social nivel mediu/lucrator social	8	0,4
Funcție de conducere (șef serviciu, șef birou, coordonator, director, director adjunct)	90	4,2
Secretar	32	1,5
Asistent medical comunitar	16	0,7
Mediator (sanitar, social, școlar)	9	0,4
Bibliotecar	23	1,1
Casier	5	0,2
Consilier juridic	7	0,3
Educator	6	0,3
Economist	1	0,0
Expert-expert AS-expert romi	13	0,6
Funcționar public-cu atribuții de AS	21	1,0
Persoană cu atribuții de asistentă socială	20	0,9
Psiholog	5	0,2
Psihopedagog	2	0,1
Total	2165	100,0

Putem remarca de asemenea, că în cadrul SPAS-urilor se regăsesc (firește) și specialiști din alte domenii, precum psiholog, educator, psihopedagog, aceștia făcând parte din echipa multidisciplinară. Angajarea în cadrul SPAS-urilor a mediatorilor (sociali, sanitari, școlari), asistenților medicali comunitari sau a experților romi arată că, în funcție de situația identificată la nivel local se pot crea posturi care să faciliteze abordarea problemelor sociale din comunitate.

Domeniul studiilor absolvite de angajații SPAS

Dacă analizăm ce studii au cei care lucrează în SPAS vom avea surpriza să constatăm o mare diversitate de calificări, cei mai mulți având studii superioare. Astfel, 17% au numai liceul, iar 2% au absolvit școli postliceale, în timp ce 81% au studii superioare. Aproximativ 30% dintre cei care lucrează în SPAS-uri au studii în domeniul asistenței sociale (dintre care 5% au absolvit Teologie-Asistență socială), astfel că putem susține că **asistenții sociali sunt minoritari în sistemul de asistență socială din România!** Cei mai mulți (43%) au urmat cursuri în domeniul științelor sociale, aici incluzând: sociologie, psihologie, pedagogie, psihopedagogie, drept/științe juridice, administrație publică, economie, științe politice și științele comunicării. În alte domenii au studii 8% dintre angajații din județele incluse în eșantion.

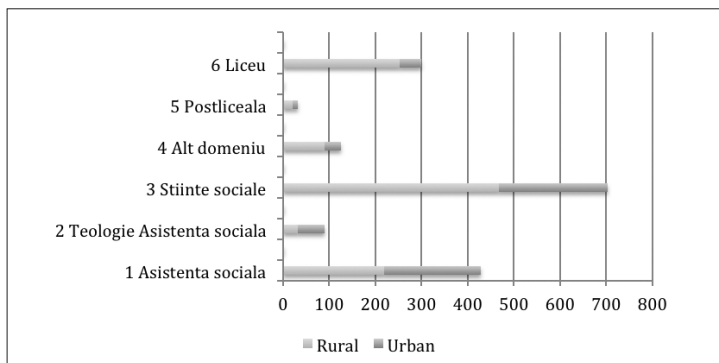
Fig. 3 – Domeniul studiilor absolvite de angajații SPAS-urilor

Analizând datele privind studiile absolvite pe medii de rezidență observăm că în mediul rural sunt majoritari cei cu alte studii decât Asistență socială, cei mai mulți studiind Științe sociale sau terminând liceul. De asemenea, cei care au studii de specialitate

în Asistență socială sunt distribuiți relativ egal între angajații din SPAS-uri din mediul rural și urban, însă cei cu studii de Teologie-Asistență socială sunt mai degrabă angajați în mediul urban decât în cel rural.

Fig. 4 – Domeniul studiilor absolvite de angajații SPAS-urilor pe medii

Mergând în profunzime cu detalierea diferitelor domenii de formare ale celor care lucrează în SPAS-uri se ajunge la relevarea unei realități îngrijorătoare: **în Asistență socială mai mulți sunt cei care nu au studii în domeniu!** Pe lângă cei care au urmat cursuri de Administrație publică și Drept/științe juridice (care oricum sunt mai mulți decât cei cu Asistență socială) sau din zona Sociologie, Psihologie, întâlnim absolvenți de Geologie, Zootehnie, Agricultură, Horticultură, Inginerie, Construcții, Chimie, Biologie, Fizică, Filologie sau Ecologie! Fără a acuza aceste persoane pentru faptul că lucrează în domeniul Asistenței sociale, nu putem să nu ne întrebăm cum este posibil ca deși în ultimii 25 de ani au fost mai bine de 20 de generații de absolvenți de Asistență socială și mai mult de 35.000 de absolvenți de studii universitare de specialitate asistenței sociali să fie minoritari în domeniul Asistenței sociale?

Numărul important al celor care au urmat studii de licență în Administrație publică reflectă atât dorința acestora de a rămâne în administrație, cât și accentul pus de decidenți pe munca administrativă a acestora și mai puțin pe cea specifică de asistență socială care presupune abilități de lucru cu persoanele vulnerabile.

Tabel 6 – Detalierea domeniului studiilor absolvite de angajații SPAS-urilor

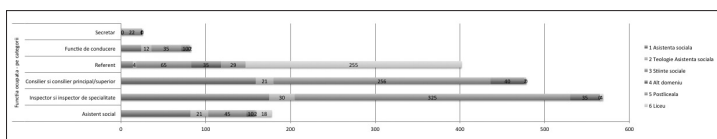
Domeniul studiilor detaliat	N	% Valid
Asistenta sociala	459	27,3
Teologie Asistenta sociala	90	5,4
Sociologie	93	5,5
Psihologie	77	4,6
Pedagogie	18	1,1
Psihopedagogie/speciala	7	0,4
Administratie publica	243	14,5
Drept/stiinte juridice	221	13,1
Economie-finante-contabilitate-management	128	7,6
Postliceala asistenta sociala	18	1,1
Liceu/postliceal sanitar	18	1,1
Stiintele comunicarii	9	0,5
Stiinte politice	14	0,8
Filosofie	3	0,2
Constructii	6	0,4
Zootehnie-agricultura-agronomie	32	1,9
Inginerie	30	1,8
Litere-filologie	7	0,4
Chimie-biologie-medicina	7	0,4
Liceu	151	9,0
Istorie	8	0,5
Geografie geologie	5	0,3
Biblioteconomie	2	0,1
Postliceala	23	1,4

Domeniul studiilor detaliat	N	% Valid
Horticultura	3	0,2
Curs postuniversitar AS	1	0,1
Altele (Fizica-Textile-Educatie Fizica-Ecologie)	5	0,3
Grup scolar	3	0,2
Total	1681	100,0

O parte dintre cei cu studii în alte domenii au participat de-a lungul timpului la cursuri de formare continuă, unele de scurtă durată în domeniul asistenței sociale, altele fiind programe post-universitare de tip master. De asemenea, un număr destul de mic a absolvit cursuri postliceale de asistență socială, disponibile la începutul anilor 1990 și mai sunt încă angajați.

Corelând studiile cu funcția ocupată a reieșit că pe posturi de asistent social nu sunt numai persoane care au absolvit Asistență socială, ci și dintre cele care au studii în alte domenii. Astfel, 49,1% dintre cei care se află pe post de asistent social au studii de Asistență Socială și încă 12,6% au studii de Teologie-Asistență Socială, restul de aproape 40% având alte studii, dar ocupând posturi de asistent social. În total grupul celor care au studii de Asistență socială sau Teologie Asistență socială și ocupă astfel de posturi reprezintă 6,2% din totalul angajaților cu responsabilități în asistență socială. Dintre cei care au studii de Asistență socială numai 17,9% ocupă posturi de asistent social în SPAS-uri. Cea mai mare parte a absolvenților de Asistență socială angajați la nivel local (75%) ocupă posturi de inspector, inspector de specialitate, consilier (principal, superior, etc.) sau referent, iar 5,2% au funcții de conducere.

Fig. 5 – Corelație între funcția ocupată și studii

Cei cu studii în domeniul Științelor sociale sunt mai prezenți în funcții de conducere în asistență socială, în timp ce pe funcții de referent găsim de cele mai multe ori persoane care au absolvit numai liceul.

Concluzii

Principalele probleme identificate în urma cercetării de față sunt:

- numărul mic de angajați din sistemul de asistență socială în mediul rural (în medie 1,27 per localitate)
- disparitățile rural – urban în privința numărului de persoane angajate cu atribuții de asistență socială (1,27 vs. 5,75)
- disparitățile regionale în privința asigurării personalului din SPAS-uri (județe cu 1-2 angajați în medie vs. județe cu mai mult de 6)
- prezența insuficientă a asistenților sociali la baza sistemului de asistență socială, la nivel local
- prezența importantă în funcții ce presupun formare de bază în Asistență socială a unor persoane care nu au astfel de studii (aprox. 70% nu au studii de Asistență Socială)
- preponderența funcțiilor administrative în detrimentul celor care să fie conforme formării angajaților și/sau tipului de calificare necesar pe post (peste 80% au funcții de inspector, consilier sau referent).

În condițiile în care descentralizarea administrativă prezentă și în domeniul asistenței sociale a condus la existența unui număr mare de responsabilități la nivel local, **numărul mic de personal**

angajat duce la supra-încărcarea celui existent cu cazuri și implicit la afectarea calității serviciilor oferite. SPAS are responsabilități (conform HG 90/2003) în sfera protecției copilului, a persoanelor adulte, a instituțiilor de asistență socială și a finanțării activităților de asistență socială, la acestea adăugându-se printre altele evaluarea condițiilor pentru acordarea unor beneficii de asistență socială în bani (ex. venitul minim garantat). Deși în atribuțiile SPAS intră și activități în zona prevenirii apariției unor probleme sociale, în condițiile insuficienței angajaților preocuparea principală rămâne răspunsul la situații de dificultate deja instalate.

Disparitățile rural-urban și cele regionale – duc la acces inegal la servicii al cetățenilor români, ceea ce contravine prevederilor legii 292/2011 a asistenței sociale, conform căreia dreptul la asistența socială este unul egal pentru toți cetățenii. În condițiile în care în mediul rural (în care trăiește 45% din populația României) avem în medie o singură persoană care se ocupă de problemele de asistență socială în fiecare unitate administrativ teritorială, este greu de presupus că aceasta reușește să facă față (cu brio) tuturor solicitărilor persoanelor în dificultate. Cel mai probabil, tocmai în comunitățile cele mai sărace și cu cele mai mari/multe probleme sociale accesul la servicii de asistență socială este restrâns. Așa cum am menționat mai sus, deficitul de personal este recunoscut și în Strategia națională privind incluziunea socială și combaterea sărăciei 2015-2020 în care se menționează că în mediul rural și în orașele foarte mici (cu până la 10.000 de locuitori) ar fi necesare între 2300 și 3600 de persoane (Guvernul României, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, 2015).

Datele culese de la mai mult de o treime din primăriile din țară arată o situație îngrijorătoare cu privire la personalul care se ocupă de problemele de asistență socială la nivel local: **asistenții sociali sunt minoritari în sistemul de asistență socială de la nivel local!** Deși cei mai mulți angajați din SPAS-uri au absolvit studii superioare, acestea, de cele mai multe ori nu sunt corelate cu ceea ce ar fi nevoie pentru a putea oferi servicii de calitate. Cei mai mulți dintre cei care lucrează în serviciile publice de asistență socială au absolvit programe de formare în domeniul Științelor sociale (ex. Drept, Administrație publică, Economie, Sociologie, Psihologie), care, deși le facilitează înțelegerea problemelor sociale nu i-au pregătit specific pentru asistență socială, pentru lucrul cu persoane în dificultate, cu grupuri vulnerabile. În condițiile în care, la baza sistemului de asistență socială întâlnim într-o mică măsură personal calificat corespunzător, nu ne putem aștepta la servicii de calitate care presupun abilități, deprinderi, competențe dobândite în timp prin programe universitare de formare de lungă durată. În același timp facultățile de profil formează o forță de muncă neadecvat și insuficient folosită de piața muncii. O trecere în revistă a anunțurilor de angajare în sistemul public² de asistență socială arată că bibliografia pentru posturile disponibile, inclusiv pentru cele (rare) de asistent social nu include decât legislație și cunoșterea unor regulamente, nu și cărți de specialitate în asistență socială privind metodele și tehnicile de lucru în asistență socială sau cu diferite categorii de beneficiari. Acest fapt denotă o abordare strict administrativă a muncii în domeniul asistenței sociale, nu una profesionistă. În condițiile în care la nivelul decidenților vocea asistenților sociali

² De ex. pagina CNASR: <http://www.cnasr.ro/documente-4-0-ro-Anunturi-locuri-de-munca>. Până acum în anunțurile de recrutare a asistenților sociali de către organizațiile neguvernamentale nu am regăsit și bibliografia care ar trebui parcursă de viitorii candidați.

nu este auzită, iar cea mai mare parte a celor cu funcții de conducere nu sunt asistenți sociali nu ne putem aștepta să promoveze asistența socială și asistenții sociali calificați!

Prezența masivă a celor care s-au format în alte domenii, complet diferite de specificul muncii lor de zi cu zi, denotă nu doar că locul de muncă în asistență socială a fost un refugiu pentru unii dintre aceștia, dar și gradul redus de conștientizare a specificului profesiei de asistent social la nivelul decidenților de după 1990. În același timp, având în vedere faptul că vechimea medie în domeniu este de peste 9 ani, este clar că aceste persoane, chiar dacă nu au avut pregătirea universitară în asistență socială s-au dedicat domeniului și au rămas să lucreze în sistem, desfășurându-și activitatea în limita posibilităților personale și structurale.

Utilizarea unor **funcții administrative** pentru activități specializate de asistență socială permite angajarea de persoane cu calificări din alte domenii, precum și transformarea muncii în asistență socială într-un birocratică, administrativă. În plus, atașarea etichetei „asistent social” unor persoane care nu au pregătirea universitară stabilită prin lege, afectează grav identitatea profesiei și îi induce în eroare pe ceilalți care atribuie și unor persoane care nu au calificarea necesară statutul de „asistent social”. Această stare de fapt este întreținută de insuficienta reglementare a modalităților de ocupare a posturilor de asistent social fiind necesar ca astfel de funcții să fie ocupate numai de persoane care au absolvit studii de specialitate (Asistență socială), conform legii 466/2004 privind statutul profesiei de asistent social.

În aceste condiții, în care la nivel local întâlnim de cele mai multe ori personal insuficient, distribuit inegal (regional și urban-rural),

fără pregătire de specialitate, supra-aglomerat, cu multe activități administrative sau oricum preocupat mai mult de aspectele birocratice și mai puțin de activități de prevenire sau specializate/care presupun existența unor abilități și deprinderi specifice, dreptul cetățenilor români de a avea acces egal la la servicii de asistență socială de calitate nu este respectat pe deplin! Serviciile de asistență socială sunt astfel reactive și nu proactive, reacționând după instalarea situațiilor de dificultate și nu preventiv.

Referințe bibliografice

Guvernul României, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (2015) *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (2015-2020)*.

Guvernul României, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (2014) *Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului (2014-2020)*.

Legea nr. 466/2004 din 4 noiembrie 2004 privind Statutul asistentului social. Publicat în: Monitorul Oficial, Partea I nr. 1088 din 23/11/2004.

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, (2015). Buletin Statistic trimestrial în domeniul asistenței sociale, TRIM II. Disponibil online: http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/asistenta_sem_I_2015.pdf

Ordinul 1313/2011 privind aprobarea Planului de acțiune al Strategiei naționale de reformă în domeniul asistenței sociale 2011-2013.

